

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ПЕРЕКЛАД МОВНИХ ОДИНИЦЬ ГАЛУЗЕЙ ПСИХОЛОГІЇ
ТА ПСИХОТЕРАПІЇ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ ІРВІНА ЯЛОМА "STARING AT THE SUN:
OVERCOMING THE TERROR OF DEATH")**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0359-ап
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
література (переклад включно), перша -
англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Панченко Юлія Олександрівна

Керівник к.ф.н., доц. Юнацька А.Б.

Рецензент к.ф.н., д.ф.н, проф. Зацний Ю.А

Запоріжжя – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) –
перша англійська
Освітньо-професійна програма Переклад (англійський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В. о. завідувача кафедри теорії та
практики перекладу з англійської мови**
Запольських С.П. _____

« ____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ПАНЧЕНКО ЮЛІЇ ОЛЕКСАНДРІВНИ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Переклад мовних одиниць галузей психології та психотерапії з англійської мови українською (на матеріалі твору Ірвіна Ялома “Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death”» _____

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Юнацька Анна Борисівна,
к.ф.н., доцент

затверджені наказом ЗНУ від «23» квітня 2020 року № 483 – с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 26.11.2020__

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) наукові джерела з питань
специфіки перекладу мовних одиниць галузей психології та психотерапії

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) проаналізувати відмінності між художнім та науковим стилем мови; 2) проаналізувати загальні перекладацькі засади у сфері психології та психотерапії; 3) виявити специфічно забарвлені одиниці у творі; 4) проаналізувати способи перекладу специфічно забарвлених одиниць.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Юнацька А.Б., к.ф.н., доц.	09.06.2020	09.06.2020
Розділ 1	Юнацька А.Б. к.ф.н., доц.	02.09.2020	02.09.2020
Розділ 2	Юнацька А.Б., к.ф.н., доц.	01.10.2020	01.10.2020
Висновки	Юнацька А.Б., к.ф.н., доц.	20.10.2020	20.10.2020

6. Дата видачі завдання 04.02.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	лютий – квітень 2020	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3.	Написання вступу	червень 2020	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	вересень 2020	виконано
5.	Написання практичного розділу	жовтень 2020	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2020	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2020	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	листопад-грудень 2020	виконано
9.	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

Ю.О. Панченко

Керівник роботи (проекту)

_____ (підпис)

А.Б. Юнацька

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (

В. В. Погонєць

підпис

)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 62 стор., 95 джерел.

Об'єкт дослідження: мовні одиниці галузей психології та психотерапії та ті, що відбивають психологічний контекст.

Мета роботи: виявлення труднощів перекладу та пошук оптимальних варіантів перекладу.

Теоретико-методологічні засади: основні положення щодо перекладу текстів: А. Чередніченко, П. Бех, Миньяр-Белоручев, Р. К Федоров, А. Чередніченко і П. Бех, Зорівчак Р. П; основні положення перекладу художніх текстів:, А. Потебня , С. Тюленев, Ю. Солодуб.

Отримані результати: у літературі вид жанру визначається стилем, у якому написаний твір. Лексико-стилістичні особливості залежать від того, до якого стилю належить даний твір.

В даній роботі, ми аналізували лексичне наповнення твору Ірвіна Ялома "Staring at the sun: overcoming the terror of death". Ми розглянули стильову проблему даного твору, адже він позиціонується як художній, проте містить багато специфічних одиниць, які часто вживаються у психологічному контексті. У результаті аналізу лексичного наповнення твору, ми дійшли висновку, що це є художній твір з елементами лексики та термінології у психологічному контексті.

Ми виділили три основних перекладацьких прийоми, які використовуються в даному тексті, а саме: калькування, смисловий розвиток та граматична трансформація речення. Ми розглянули складнощі перекладу структурних частин речення та запропонували свій власний варіант. Ми виявили невдалий переклад психологічних термінів, який не відображає їхню сутність у повній мірі та виявили один випадок перекладу власної назви, який становить проблему для перекладача, адже немає офіційно затвердженого варіанту перекладу даної одиниці. Результати нашого дослідження показали, що автор даного твору розраховує на «ідеального

читача», адже на початку твору він надає пояснювальний переклад терміну, а у подальшому перекладі цього терміну використовує прийом калькування.

Отже, ми дійшли висновку, що перекладач має змогу підібрати доцільну стратегію перекладу тексту після ретельного аналізу його лексичного складу, та після дослідження ідіостилю автора. Переклад даного твору є адекватним та зрозумілим для українського читача, проте, він містить багато лексичних одиниць, які є предметом обговорення в перекладацьких колах.

Ключові слова: термінологія, психологія, науковий стиль, художній, художній стиль, твір, художній переклад.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ	5
1.1 Художній текст та особливості його перекладу	5
1.2 Основні проблеми перекладу художніх текстів.....	8
РОЗДІЛ 2 ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРУ ІРВІНА ЯЛОМА “STARING AT THE SUN: OVERCOMING THE TERROR OF DEATH”	13
2.1 Класифікація функціональних стилів мови.....	13
2.2 Вивчення схожості та відмінності рис художнього та наукового стилів англійської мови.....	15
2.3 Лінгвальна специфіка твору Ірвіна Ялома “Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death”	17
РОЗДІЛ 3 СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ СФЕР ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ ТВОРУ ІРВІНА ЯЛОМА “STARING AT THE SUN: OVERCOMING THE TERROR OF DEATH” . 19	
3.1 Стилiстичні і жанрові особливості психологічних текстів.....	19
3.2 Основні характеристики та особливості психологічного терміну.....	21
3.3 Труднощі перекладу термінології в психологічних текстах	22
3.4 Способи та прийоми перекладу англomовної термінології в психологічних текстах	24
3.4.1 Переклад власних назв.	25
3.4.2 Використання прийомів калькування, смислового розвитку перекладацького коментар та граматичної трансформації речення у творі Ірвіна Ялома “Staring at the sun: overcoming the terror of death”.....	27
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55

ВСТУП

На сьогоднішній день, присутність психології можна побачити в кожній сфері життя. У зв'язку зі змінами у суспільстві та світі, у прагненні до саморозвитку, люди хочуть знайти відповіді на різні запитання, зокрема стосовно свого місця у суспільстві. Саме тому, вони звертаються до фахівців в області психології.

Дана кваліфікаційна робота присвячена специфіці перекладу мовних одиниць у сфері психології та психотерапії на базі матеріалу твору Ірвіна Ялома "Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death".

Нами був обраний саме цей твір, адже у ньому описані клінічні випадки пацієнтів психотерапевта Ірвіна Ялома у художньому творі. Отже, на базі даного матеріалу ми можемо дослідити синтез наукового та художнього стилів, адаптованих під середньостатистичного читача та проаналізувати способи перекладу лексичних одиниць сфери психології.

Актуальність дослідження: психологія та психотерапія, як будь-яка інша область наукового пізнання має свій специфічний набір термінології та найбільш часто уживаних слів. Не дивлячись на те, що значна частина специфічно забарвлених слів походить з англійської та німецької мов, при перекладі, деякі лексичні одиниці можуть мати зовсім іншу назву. Отже, необхідно проаналізувати особливості перекладу специфічних пластів лексики на даному матеріалі.

Метою даного дослідження є виявлення труднощів перекладу та пошук оптимальних варіантів перекладу. У ході роботи для досягнення мети, будуть вирішуватись наступні задачі:

- проаналізувати відмінності між художнім та науковим стилем мови;
- проаналізувати загальні перекладацькі засади у сфері психології та психотерапії;
- виділити термінологічні та нетермінологічні одиниці сфери психології;

- проаналізувати способи перекладу термінологічних та нетермінологічних одиниць сфери психології.

Об'єктом дослідження є мовні одиниці галузей психології та психотерапії та ті, що відбивають психологічний контекст.

Предметом дослідження є способи та особливості перекладу твору Ірвіна Ялома "Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death". Матеріалом слугують оригінальна версія твору Ірвіна Ялома "Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death" та його переклад на українську мову виконаний Наталією Михайловською.

У ході роботи робочими **методами** для нас були: порівняльний аналіз, за допомогою якого, ми могли порівняти оригінал твору з українським перекладом, проаналізувати способи перекладу та те, як вони вплинули на якість твору, а також контекстуальний та семантичний аналіз.

Наукова новизна та теоретична значимість полягають у тому, що на новітньому матеріалі ми здійснили комплексний лінгвістичний та перекладацький аналіз мовних одиниць, дослідили їхню етимологію та провели семантично-аналітичний аналіз тексту.

Практична значимість роботи полягає в тому, що вона може бути використана при перекладі художньої та спеціальної літератури, а також розробці спеціалізованих курсів для студентів, які отримують лінгвістичну освіту.

Робота складається з трьох розділів, висновку та списку використаної літератури.

У першому розділі ми розглянемо теоретичні засади перекладу художньої літератури.

У другому розділі ми зупинимось на лінгвостилістичних особливостях даного твору.

У третьому розділі практичним шляхом ми визначимо специфіку перекладу лексики та фразеології сфер психології та психотерапії.

Загальна кількість сторінок 62, кількість використаних джерел 95.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.1 Художній текст та особливості його перекладу

Перекладацька діяльність є об'єктом дослідження загальної теорії перекладу. Перекладацька діяльність, в свою чергу, охоплює, тексти всіх функціональних стилів. Одним з найрозповсюдженіших функціональних стилів мови є– художній стиль. Багато вчених працювало над його дослідженням, проте є багато питань, які залишаються відкритими для подальших опрацювань. С. Тюленев вважає, що художній стиль - «найжвавіший, творчо розвинутий із стилів» [Тюленев 2004, с. 252]. Ми погоджуємося з цим твердженням, адже до складу художнього твору можуть входити елементи будь-якого з функціональних стилів. Особливо це можна прослідкувати у творах постмодернізму, де автори не будують свій наратив за певними канонами вдаються до розмаїття думок та прийомів.

Р. Міньяр-Белоручев стверджує, що неможливо перекласти художній твір без творчого компоненту перекладача.[Міньяр-Белоручев 1996, с. 176]. Слід зазначити, що серед вчених та дослідників існує багато дискусій, щодо того, як поєднати творчий компонент, та ідіостиль автора, як передати сенс у найприйнятнішій концепції для читача, але при цьому не знищити авторське повідомлення, як підібрати те чи інше слово, щоб досягти найвищого рівня еквівалентності.

У художніх творах, мінімальною одиницею перекладу є слово. Отже перекладач повинен добре орієнтуватись у семантиці обох мов, щоб відтворити якісний твір. Крім того, важливо пам'ятати про те, що при перекладі великих художніх творів, мінімальною одиницею може виступати речення, або певна частина тексту. У цьому випадку, перекладач проте може

змінювати граматичну та структурну форму оповідання, проте він повинен максимально передати сенс та ідею наративу.

Юрій Солодуб вважає, що художній текст містить в собі естетичну цінність отже головною метою автора та перекладача-є зацікавлення читача. [Солодуб 2005, с. 253]. Крім того, текст може виступати важливим історичним артефактом, культурною пам'яткою та об'єктом наукового аналізу, завдяки чому його цінність стає ще більшою.

Як ми зазначали вище, при роботі з художнім твором, перекладач має змогу змінювати його структурні елементи. Отже, далі мова піде про структурну організацію художніх творів.

Розглянемо деякі погляди на структуру художнього тексту. А. Потебня вважає, що художній твір містить три компоненти. Перший з них це зміст, або іншими словами ідея, другий - «внутрішня форма, образ, який дає вказівку на цей зміст та третім компонентом є «зовнішня форма, в якій об'єктивувався художній образ» [Потебня 1999, с. 140].

Для того, щоб проаналізувати художній текст та створити якісний переклад, необхідно звернути увагу на своєрідну манеру автора, ознайомитись з важливими фактами його біографії та рецензіями на попередні твори. Адже будь-яка манера наративу формується під впливом багатьох життєвих чинників, а отже задля передачі ідеї та атмосфери твору, ця інформація повинна бути взята до уваги. Підтвердженням цієї думки виступає твердження О. Федорова. Він вважає, що художній переклад є дуже складним, адже на текст впливає індивідуальна художня манера письменника, яка залежить від його світогляду, літературна школа та естетика, у межах якої він працює та набір певних стилістичних та граматичних інструментів, якими користується перекладач [Федоров 2002, с. 334].

При перекладі твору слід звертати увагу також і на історичну добу та цільову аудиторію, для якої створено даний твір. Перекладаючи художню літературу, слід звернути увагу на підбір слова. У тексті можна знайти безліч

тропів та стилістичних фігур, які потребують образного перекладу. Наприклад, як виділяють Ю. Піввуєва та О. Двойніна, «авторська іронія, іронія персонажу по відношенню до себе, або до іншого персонажа, історичний колорит, вказівки на місцеві риси в образі діючої особи і т.д.» [Піввуєва, Двойніна 2004, с. 213].

Головна мета перекладу - це передача сенсу, а без врахування даних чинників, сенс може бути передано невірно. Моріс Метерлінк стверджував, що коли людина виражає думки словами, втрачається майже весь сенс та глибина. Виходячи з цього, можна дійти висновку, що переклад може позбавити текст ще більшої істини, і як результат, читач отримає те, що не відповідає намірам автора.

Базовою категорією дослідження художнього дискурсу є художній образ. Можна вважати, що це є новим кроком у перекладознавстві, адже образність сягає не лише аспектів адекватного перекладу і пов'язана з проблемами когнітивістики, тому що мова йде про ірраціональне поняття.

На думку дослідників А. Чередніченко і П. Бех, порівняльне вивчення образу і образних систем оригіналу і перекладу в їх співвідношенні з лінгволітературними традиціями складає найважливішу проблему сучасного перекладознавства» [Чередніченко, Бех 1980, с. 5].

Розглядаючи поняття художнього образу у рамках філософії, можна стверджувати, що це загальна категорія художньої творчості, засіб та форма освоєння життя мистецтвом. На думку, М. Грабовського, образ - це віддзеркалення, яке повторює те, що існує, або передує його [Грабовський 1954, с. 351].

Розглядаючи структури категорії художньої образності, варто взяти до уваги визначення М. Бахтіна, який відносить до категорії художнього образу декілька елементів: онтологічний, семіотичний, гносеологічний і естетичний [Бахтин 1975, С. 17–167]

Онтологічний аспект художнього образу полягає в тому, що художній образ не співпадає з мовною основою, хоча пізнається саме в ній. У

семіотичному аспекті художній образ - це знак, засіб смислової комунікації в рамках певної культури. Тобто стикаючись з художнім образом, кожен адресат по-своєму сприймає його, в залежності від культурних та суспільних чинників. У гносеологічному аспекті художній образ – це допущення, або вигадка, яка набуває вірогідності завдяки його передачі автором. У естетичному аспекті художній образ – це цілісна система, подібна до організму, в якому немає зайвих компонентів.

Отже, головними особливостями перекладу художніх текстів є:

- своєрідність художнього образу;
- ідиостиль письменника;
- історична пора, зображена в художньому творі;
- сенс, який хотів передати автор.

1.2 Основні проблеми перекладу художніх текстів

В. Коптілов вважає художній переклад особливим видом, адже мова йде не про слова, а про передачу образності та почуттів [Коптілов 1971, с. 3]. Деякі дослідники класифікують художній переклад на певні підвиди. Наприклад Т. Казакова розрізняє окремі підвиди перекладу залежно від приналежності оригіналу до певного жанру художньої літератури. До них відносяться: переклад поезії, переклад п'єс, переклад сатиричних творів, переклад художньої прози, переклад текстів пісень і т.д. Цей поділ є досить умовним, але його важливість прослідковується при роботі з текстом, адже перекладачеві легше орієнтуватись, коли він знає сферу застосування матеріалу [Казакова 2005, с. 3].

Сфери художнього перекладу, що потребують дослідження. Далі, мова піде про кожен з них.

Співвідношення контексту автора та контексту перекладача.

Коли мова йде про художній переклад, то ми неодмінно стикаємося з проблемою невідповідності контекстів. Незважаючи на дослідження, які проводить перекладач, перед початком роботи з твором, так чи інакше неможливо створити умови, щоб контексти співпадали стовідсотково. Подібно до того, як ми сприймаємо оточуючий світ через свій фільтр життєвого досвіду, такий же процес відбувається між автором та перекладачем. Можна сказати, що ми маємо справу з двома особистостями саме з автором твору та перекладачем, проте не потрібно забувати про той факт, що твір створюється для читача, особистість якого тотально відрізняється. Отже, проблема постає в тому, що сенс повинен бути переданий універсальним кодом, наскільки це можливо.

Наступною є проблема точності і вірності. При перекладі, перекладач стикається з тим, що може не співпадати не лише аспект образності, а і стилістичні елементи двох мов. Проте, зміна одного елемента призводить до зміни всієї мовної структури.

Перекладач повинен зосередити свою увагу на компоненті національної забарвленості твору. Важливо не лише передати аутентичність певної країни, вживаючи приманні їй складові сюжету, а і адаптувати, тобто зробити його зрозумілим для читача з іншим культурним кодом. Для того, щоб мінімізувати цю проблему, при перекладачеві потрібно включати компоненти тих фонових знань, які мають читачі про країну оригіналу. А. Федоров вважав, що «передача національного забарвлення знаходиться в найтіснішій залежності від повноцінності перекладу в цілому: а) з одного боку, від ступеня вірності в передачі художніх образів, пов'язаного з речовим сенсом слів і з їх граматичним оформленням, і б) з іншого боку, від характеру засобів загальнонаціональної мови, вжитих в перекладі» [Федоров 2002, с. 382].

Поряд з проблемою національного колориту, присутнє питання стосовно перекладу історичних текстів. При роботі з наративами історичного характеру, слід ретельно підбирати стилістичні засоби, аби передати

атмосферу зображуваної епохи. Проте, слід пам'ятати, що перевантаження твору історизмами та архаїзмами ,може привести до нерозуміння твору читачем.

Як вже зазначалось, при перекладі твору, важливо зберегти його своєрідність, а отже ретельно проаналізувати відомості про автора, місце твору у літературознавстві тощо. А. Федоров виділяє декілька основних випадків співвідношення між своєрідністю оригіналу і формою його передачі:

1. Згладжування, знеособлення відповідно вимогам літературної норми мови, або смакам певного літературного напрямку;

2. Спроби формалістично точного відтворення окремих елементів оригіналу всупереч вимогам мови, яка перекладається, - явище, що кінцевим результатом має насильство над мовою, мовну стилістичну неповноцінність;

3. Спотворення індивідуальної своєрідності оригіналу в результаті довільного тлумачення, довільної заміни одних особливостей іншими;

4. Повноцінна передача індивідуальної своєрідності оригіналу з повним обліком усіх його істотних особливостей і вимог мови [Федоров 2002, с. 400].

Форми прояву індивідуальної своєрідності в художньому тексті дуже різноманітні, і кожна з них висуває складні завдання для перекладача.

Проблема передачі часової дистанції подібна до проблеми передачі національного колориту та історичної епохи. А. Попович під поняттям часу розуміє різні історичні умови, тобто епоха, яку зображено в творі, та в яку проживає читач [Попович 1980, с. 122]. Переклад повинен нести в собі певний часовий відбиток, проте він повинен бути зрозумілим для сучасного читача. Головною умовою є відсутність модернізмів у художніх текстах історичного характеру.

І. Алексєєва виділяє проблему, яка пов'язана з літературним напрямом. Наприклад, для періоду романтизму характерне часте використання персоніфікуючих метафор, колірні символи, ритм прози, гра слів. Для

виявлення таких особливостей перекладачеві необхідно детально ознайомитися з літературним напрямом за науковими джерелами, ознайомитися з творами інших авторів - представників того ж літературного напрямку [Алексеева 2003, с. 255].

Говорячи про переклад з англійської на українську мову, неможливо уникнути труднощів, адже ці мови мають докорінно різні граматичні системи. Цей факт пояснюється тим, що англійська мова є германською, а українська слов'янською. Крім того, англійська мова є аналітичною, а українська- флективною.

Діяльність перекладача напряму пов'язана зі стилістичним аспектом мови. У ході роботи перед ним постає задача за допомогою еквівалентних слів, передати образність та безліч виражальних засобів.

Хоча можна стверджувати про те, що художні жанри мають багато спільного між собою, перекладачеві вкрай необхідно добре знати їхні особливості задля відтворення тексту найкращим чином.

Художній текст можна назвати багатофункціональним, адже у ньому присутні не лише естетична та пізнавальна функція, а і ряд інших. До них можна віднести: комунікативну, експресивну, прагматичну, емотивну.

Вважається, що мова художнього тексту живе за власно створеними законами. Про специфічність художнього слова можна дізнатися з робіт А. А. Потебні, В. В. Виноградова, Г. О. Винокура та інших дослідників. Вони вважають, що кожен художній текст є експресивним та несе в собі експресивну та естетичну функції. Ці функції є необхідними, адже мета кожного тексту-це справити враження на читача. Такого ефекту неможливо досягти без використання гри слів, наприклад комбінування прямого та переносного значення, та вживання чисельних художніх тропів та стилістичних засобів. Проте, варто зазначити, що в залежності від контексту, будь-яке нейтральне слово може стати експресивним. Лексичний рівень художніх текстів характеризується широким вживанням фразеологічних зворотів, елементами фольклору, приказками та прислів'ями.

Перекладачі використовують широкий арсенал стилістичних засобів, задля відтворення точного та вдалого перекладу. Під час проведення роботи можуть виникати ситуації, коли немає можливості підібрати аналогічний мовний засіб для перекладачу цьому випадку, слід застосовувати прийом компенсації. На думку К. І Чуковського [Чуковский 1983, с. 10]. потрібно підбирати, не схожу за структурою стилістичну фігуру, а ту яка призведе до такого ж емоційного ефекту, як і одиниця заявлена в оригіналі. Тобто, у художньому перекладі акцент припадає не на форму, а на стилістичні властивості одиниць мови. Саме у таких випадках, перекладач має змогу використати творчий компонент та додати його у твір.

Подані проблеми, з одного боку ставлять чисельні задачі для перекладача, а з іншого боку підштовхують його до розвитку своїх здібностей та подальших досліджень, які потім слугують матеріалом для наступних поколінь перекладознавців.

Отже, основними проблемами перекладу художнього твору є:

- передача образності та почуттів;
- співвідношення контексту автора і контексту перекладача;
- проблема точності і вірності;
- національне забарвлення твору;
- переклад історичного контексту.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРУ ІРВІНА ЯЛОМА “STARING AT THE SUN: OVERCOMING THE TERROR OF DEATH”

2.1 Класифікація функціональних стилів мови

Проблемою функціональних стилів англійської мови займалося багато дослідників, зокрема В. В. Виноградов, І. Р. Гальперін, Л. І. Євтушенко та інші. Користуючись словником стилістичних термінів за редакцією О. С. Ахманової, ми бачимо наступне визначення: «Стиль є різновидом літературної мови, а також підсистемою зі своєрідним лексичним набором мовних одиниць, які пов'язані з певними сферами мовлення.» [Ахманова 2016, с. 455]. Українська дослідниця Т. В. Яхонтова визначає стиль «як сукупність прийомів відбору та сполучуваності мовних засобів чи їх систему, які об'єднані спільною функцією або спільними сферами використання» [Яхонтова 2002, с. 121].

На даний момент існує багато доробок присвячених функціональним стилям англійської та української мов, проте стильове питання залишається відкритим. Проблема розмежування функціональних стилів мови залишається невирішеною.

Стилями мови називають різновиди літературної мови, які сформувалися внаслідок різних сфер спілкування. Варіанти, чи різновиди літературної мови, обумовлені різними сферами спілкування, називаються функціональними стилями мови. Поняття «функціональний стиль» є дуже влучним, адже потрібно чітко розуміти, що при різних контекстах стилі можуть підмінятись один одним. Взаємозв'язок між ними прослідковується не наявністю певних граматичних чи стилістичних структур, а їхньою

частотністю вживання. Адже у складі художнього тексту можуть бути присутні елементи будь-якого іншого стилю, саме на проблемі визначення художнього стилю ми зосередимо свою увагу.

Відомо, що стилі мови несуть в собі три найважливіших функції, а саме:

- комунікативна функція;
- інформативна функція;
- емоційна, волюнтативна функція.

Відповідно до цих функцій, виділяють наступні функціональні стилі англійської мови:

- розмовний;
- офіційно-діловий;
- науковий;
- публіцистичний;
- художній.

Не дивлячись на те, що всі стилі подібні, ту кожного з них є домінуюча ознака:

- розмовний(наявність сленгових слів та спрощення граматичних структур);
- офіційно-діловий(наявність мовних кліше);
- науковий(точність, термінологічність);
- публіцистичний(стилістично маркована лексика, спонукальний характер наративу);
- художній(наявність великої кількості стилістично маркованих слів, діалогічність).

Враховуючи той факт,що предмет нашої роботи, а саме твір Ірвіна Ялома “Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death” вважається художнім твором, в ньому обговорюються важливі наукові теми у галузі психології та психотерапії. Хоча даний твір розрахований на масового

читача, багато спеціалістів, працюючих саме у соціальному секторі ознайомлюються за цим твором для професіональних потреб. На нашу думку, даний твір написаний в художньому стилі, проте має наукову спрямованість. Далі, ми докладно розберемо ознаки наукового та художнього стилів, та на основі аналізу матеріалу, зробимо остаточний висновок.

Отже, ми дійшли висновку про те, що кожний функціональний стиль мови має свої характеристики за допомогою яких, ми можемо визначити стильову приналежність твору, проте художній стиль має властивості поєднувати у собі багато інших стилів, саме тому художній твір і становить проблему для перекладача, адже йому важко зорієнтуватися, яку перекладацьку стратегію використовувати.

2.2 Вивчення схожості та відмінності рис художнього та наукового стилів англійської мови

Науковий стиль твору

Вважається, що головною функцією наукового стилю є інтелектуально-комунікативна, адже вона нерозривно пов'язана з функцією пізнання та передає інформацію наукових доробок, що сприяє комунікації у вчених колах.

Науковий стиль характерний текстами, які призначенні для повідомлення точної інформації з будь-якої спеціальної сфери та для закріплення процесу пізнання.

Найвиразнішою характеристикою наукового стилю є термінологія. Термінологічні одиниці-це слова, які використовуються у певній галузі знань для назви спеціальних феноменів.

Для побудови цілісної та логічної структури викладення інформації використовується поділ на абзаци. Для того, щоб підсилити цілісний зв'язок між ними, використовуються сталі вирази, такі як: *to sum up, as we have sun, so far we been considering*. Також можуть вживатись і прислівники: *finally, again, thus*. Вживання даних слів ж дуже специфічний і вкрай відрізняється від вживання у текстах художнього стилю.

Виклад інформації йде від 1 особи множини, наприклад: *we are coming to realize, we have taken it to be, the tube has shown us, we are beginning to see, we deal with, we are now speaking*.

У текстах наукового стилю не присутня образна експресивність. Такі елементи зустрічаються лише під час створення термінів. У всіх інших випадках, можна прослідкувати елементи кількісної експресивності, такі як: *very far from conservative, much less limited, almost all of which, very effective, much the same, most essential*.

Логічне підкреслення може бути, наприклад, виражене лексично: *note that..., I wish to emphasize..., another point of considerable interest is..., an interesting problem is that of..., one of the most remarkable of..., phenomena is..., it is by no means trivial...* Всі ці вирази є стійкими для наукового тексту.

Варто зазначити, що для текстів у науковому стилі властиве вживання не тільки термінології, а і книжних одиниць. Також науковий стиль характеризується вживанням пасивних конструкцій ,які виконують функцію узагальнення, що є властивим для текстів даного типу.

Художній стиль

Художній стиль являє собою особливий прошарок мови, де чітко виявляється все багатство словникового складу та стилістичних засобів. В текстах даного стилю можна прослідкувати суміж сленгу, діалектизмів, варваризмів, модернізмів і будь-яких мовленнєвих одиниць, які допомагають автору створити особливий простір. Даний стиль є системою, де зберігаються твори різних жанрових різновидів. Попри це розмаїття, художній стиль

належить до літературної мови, адже всі жанрові різновиди об'єднані єдиною функцією, а саме експресивною.

Дослідники стверджують, що художній стиль - це змішання всіх існуючих функціональних стилів. Ми цілком погоджуємося з цією точкою зору, адже завдяки влучно підібраних мовних засобів, є можливість створити різнобарвний твір, який буде створений із різних стильових частин, проте утворюватиме цілісну систему художньому твору.

Беручи до уваги сучасні тенденції антропоцентричного бачення світу та враховуючи особливості епохи постмодернізму, можна прийти висновку, що художній стиль може включати в себе будь-який функціональний стиль, якщо це зумовлено авторською ідеєю. Говорячи про твір Ірвіна Ялома, ми дійшли висновку, що він належить до художнього стилю та представляє собою твір нового покоління, адже він поєднує в собі не лише експресивну та емоційну функцію, а також і когнітивно-пізнавальну. А отже він може бути використаним як для естетичного задоволення, так і для професійного розвитку спеціалістів даної сфери.

Отже, ми дійшли висновку, що художній стиль є змішанням усіх можливих функціональних стилів, які зумовлюють його жанрову неоднорідність. Наша увага сфокусована на творі Ірвіна Ялома, який користується популярністю у масового читача та є науковим посібником для психологів та психотерапевтів.

2.3 Лінгвальна специфіка твору Ірвіна Ялома “Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death”

Психологічний дискурс характеризується використанням термінології, навністю теоретичних відомостей та вправами для практичного засвоєння матеріалу. Твір Ірвіна Ялома відноситься має психологічний дискурс.

Основною концептуальною одиницею даного твору є смерть. Тема страху смерті є наскрізною у цьому творі. Автор надає діалоги між ним та пацієнтами, у ході яких вони обговорюють питання, пов'язані зі страхом смерті та знаходять способи зниження тривоги через це. Отже, найчастотнішими одиницями цього твору є “terror of death” та “fear of death”.

Наступний лексичний пласт цього твору ґрунтується на вживанні термінології, яка є специфічною для психологічного контексту, та відноситься до категорії міждисциплінарної. Спеціаліст, який постійно працює з текстами психологічного напрямку повинен спочатку ідентифікувати терміни, а потім перекласти їх.

У своєму творі Ірвін Ялом вживає цитати та вислови, які належать до іншої культурної парадигми, отже є цікавим аспектом для перекладу. У даному творі присутні багато антропонімів. Особливий інтерес становить прізвище засновника психоаналізу Зігмунда Фрейда. Дане питання буде нами розкрито у наступних розділах дослідження.

Отже, твір Ірвіна Ялома “Staring at the Sun: Overcoming the Terror of Death” містить багато термінів, власних назв та цитацій, які можуть викликати труднощі у перекладача. Дане питання може бути вирішеним шляхом використання перекладацьких трансформацій.

РОЗДІЛ 3
СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ СФЕР
ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ ТВОРУ ІРВІНА ЯЛОМА
“STARING AT THE SUN: OVERCOMING THE TERROR OF DEATH”

3.1 Стилiстичні і жанрові особливості психологічних текстів

Психологія є наукою, яка межує з багатьма дисциплінами та різними сферами життя людини, а отже психологічні матеріали є цікавим предметом вивчення, адже вони містять у собі термінологію, яка потребує дослідження.

Психологічний дискурс є специфічним видом комунікації, який виконує освітню корекційну та діагностичну функції. На даний момент він є популярним серед спеціалістів та масових читачів. Питання психологічного дискурсу потребує додаткового дослідження та вивчення, адже його передача із однієї культурної парадигми в іншу може становити проблему [Стойкович 2017, с. 126]. О. І. Голованова стверджує, що кількість субдискурсів співпадає з кількістю сфер діяльності [Голованова, 2013 с. 34]. Г. В. Кузьміна акцентує увагу на тому, що психологічний дискурс англійської мови характеризується однозначністю та точністю, а також практичний та прикладний характером. [Кузьміна 2012, с. 18]. Лексична специфіка психологічного дискурсу полягає в тому, що для нього властиве вживання аббревіатур, скорочень, запозичених слів із інших мов та інших наук. Синтаксична специфіка психологічного дискурсу полягає в тому, що в ньому присутня велика кількість довгих та складних речень, використання вставних слів, пасивного стану та велика кількість атрибутцій [Кузьміна 2012, с. 20]. Уварова ствержує, що психологічні тексти характеризуються великою кількістю спеціалізованої термінології, проте вагому частину об'єму тексту становить лексика загального вжитку [Уварова 2015, с. 69].

На сьогоднішній день популярна психологія є розповсюдженим поняттям. Воно включає в себе систематизацію наукових знань, які стали загальнодоступними [Кузьміна 2012, с. 31]. У нашій роботі ми зосередимо увагу на творах, які відносять до жанру популярної психології. Вони відрізняються від наукових посібників тим, що мають ненауковий виклад думок, та в них знання подані таким чином, що людина після прочитання може одразу застосовувати їх на практиці.

Варто зазначити, що науково-популярно психологічні тексти мають широкий спектр стилістичних та жанрових різновидів. Е. В. Шелестюк в своїй роботі «Особенности текстов популярной психологии» [Шелестюк 2008, с. 150] виділяє наступні функції науково популярних текстів: інформативна 2) вплив на читача, шляхом подання альтернативної картини бачення світу [Шелестюк 2008, с. 169].

Твори науково популярної психології поєднують у собі два стилі: науковий та публіцистичний. Науковий стиль зумовлює чітку манеру викладу. Автор використовує даний стиль, щоб донести свої знання до читача чітко та лаконічно. Публіцистичний стиль виконує комунікативну функцію у творі. Завдяки ньому, автор веде діалог з читачем та використовує стилістичні прийоми для привернення уваги. Тексти науково популярної психології створені для практичного використання, і саме тому вони користуються популярністю у масового читача Людина, яка читає твір такого типу хоче отримати певні зміни у своєму житті, в отже прагне отримати інструмент та інструкцію до нього.

Отже ми можемо дійти висновку, що психологічний переклад є одним із різновидів медичного перекладу. Психологічні тексти містять у собі багато термінів, які є складними для ідентифікації та перекладу.

3.2 Основні характеристики та особливості психологічного терміну

Система психологічної термінології постійно розширюється, адже галузь психології знаходиться у стрімкому розвитку та у тісному зв'язку з іншими областями науки. За твердженням Кузьміної [Кузьмина 2012, с. 41]. Психологія має широку термінологічну систему, проте багато її термінів є міждисциплінарними та недостатньо вивчені.

Для того щоб зрозуміти, яке місце займає термінологія у галузі перекладознавства, слід проаналізувати специфіку терміну. Питання термінології залишається відкритим, а отже не існує єдиного тлумачення одиниці слова термін. Словник лінгвістичних термінів надає наступне визначення: «Термін-це слово або словосполучення, яке позначає спеціальне поняття із певної області знань, або професійної діяльності» [Матвеева, 2010].

Психологічні терміни становлять 70 відсотків лексики у текстах психологічної спрямованості. Більшість психологічних термінів має іншомовне походження, зокрема англійське, адже в цій країні спостерігається стрімкий розвиток даної науки.

Існують екстралінгвістичні та лінгвістичні фактори, які формують термінологію. До першої групи відносяться поява нових лексичних одиниць, розвиток соціуму та структуризація наукового знання. До другої групи відносяться фактори, які зумовлені різноманіттям їхніх поняттєвих зв'язків. Виділяють наступні типи термінів за морфологічною ознакою:

- терміни, які складаються із одного слова: stress – стрес;
- терміни, які складаються із двох слів: lifespan – тривалість життя;
- терміни словосполучення, які об'єднані граматично та змістовно: health behavior поведінка стосовно здоров'я.

На думку Лемайкіної саме двокомпонентні терміни-словосполучення займають велику частину психологічного вокабуляру. [Лемайкина 2012, с. 12-15].

Як вже зазначалося, то велику частину українського словнику психологічних термінів становлять слова іншомовного походження, тому що психологія почала свій розвиток у зарубіжних країнах раніше, ніж в Україні, що посприяло виникненню пласту слів іншомовної лексики. Лінгвісти стверджують про те, що надмірне вживання слів іншомовного походження, є шкідливим явищем для мови, проте у контексті психології вони є формуючим та забагачуючим елементом. Виділяють наступні групи слів іншомовного походження у контексті психології:

- Латинська;
- Грецька;
- Французська;
- Англійська.

Отже, ми дійшли висновку, що термінологічний апарат психології постійно оновлюється та поповнюється новими лексичними одиницями, які потребують ретельного вивчення. Термінологічні одиниці в сфері психології можуть мати міждисциплінарний характер та позначати декілька понять одночасно, що може становити проблему перекладу.

3.3 Труднощі перекладу термінології в психологічних текстах

Переклад психологічних текстів відноситься до одного із різновидів медичного перекладу і тому є надзвичайно складним. Перекладач повинен володіти не лише термінологією, а і якісними знаннями в цій сфері. [Антонова 2015, с. 102-104]. Сфера медицини зараз стрімко розвивається, саме тому перекладачу необхідно активно слідкувати за оновленнями, адже багато термінів стають архаїзмами, тому що на їх місце приходять нові лексичні одиниці [Лактионова 2014, с. 10].

Англомовні тексти сфери психології мають специфічну рису, яка полягає в тому, що там комбінуюється багато слів загального вжитку та термінологічні одиниці. Цей фактор ускладнює розуміння тексту, тому що важко зрозуміти чи це слово загального вжитку, чи термін. [Уварова 2015, с. 69].

На думку С. Влахова першим чинником, який гарантує якісний переклад текстів медичної спрямованості є виявлення самого терміну, адже їх можна не розпізнати, або сплутати зі словами загального вжитку в цій сфері. [Влахов 1986, с. 100]

Безеквівалентна лексика також становить проблему для подібної галузі перекладу. Існують певні реалії, які відсутні у культурі та вокабулярі іншого народу та вони не мають смислово- поняттєвих зв'язків даної одиниці. [Попова 2016, с. 36-45]

Психологічним термінам властиві синонімічність та багатоваріантність. Ці ознаки порушують основну вимогу щодо термінологічних одиниць, а саме чіткість та однозначність. Задача дослідника та перекладача полягає в тому, що вони повинні фіксувати такі випадки, аналізувати функції їхнього вживання та надавати рекомендації та пояснення для роботи з ними. При перекладі текстів психологічного характеру, перекладач повинен брати до уваги наступні факти: для якої цільової аудиторії він перекладає, які елементи культурного забарвлення слід залишити, а які слід пристосувати для країни, на мову якої відбувається переклад та до яких лексичних одиниць треба додати перекладацький коментар.

3.4 Способи та прийоми перекладу англomовної термінології в психологічних текстах

Основною задачею перекладача при роботі з текстами психологічної спрямованості є передача точного і чіткого значення поданих термінів. Варто зазначити, що іноді перекладачу треба опустити, багато матеріалу для того, щоб досягнути адекватності перекладу, проте перекладач має змогу використовувати певні перекладацькі трансформації та зберегти термінологічну одиницю та інші текстові елементи. Бархударов вважає, що перекладацька трансформація-це відношення між текстом оригіналу та текстом перекладу [Бархударов 1985, с. 190]. Існує багато класифікацій та типологій перекладацьких трансформацій. В даній роботі,ми розглянемо класифікацію Комісарова та Бархударова.

Комісаров виділяє три групи перекладацьких трансформацій: лексичні, граматичні та лексико-граматичні. До лексичних трансформацій він відносить: транслітерацію, транскрибацію, калькування та ряд лексикосемантичних замінь, таких як конкретизація та генералізація. До граматичних трансформацій він відносить: заміну членів речення, форм слова та частин мови, перестановки, членування та об'єднання речень.

До лексико-семантичних трансформацій він відносить : експлікацію, антонімічний переклад, додавання, опущення та компенсація. [Комиссаров 2002, с. 56].

За класифікацією Л. С. Бархударова виділяють чотири типи трансформацій, а саме: перестановка, заміна, опущення та додавання. До прийомів перестановки він відносить заміну місця розташування компонентів у складному реченні. До прийомів заміни він відносить компенсацію, синтаксичні заміни, заміну частин мови, конкретизацію, генералізацію, членування, об'єднання та антонімічний переклад. Опущення

та додавання мають синонімічні типи трансформацій-опущення та додавання. [Бархударов 1985, с. 180].

На сьогоднішні день, дослідники не дійшли єдиного висновку, які трансформації є універсальними для перекладу психологічних текстів. А. Л. Бурлак стверджує, що запозичення, калькування, дослівний переклад, транспозиція, модуляція, адаптація та еквіваленція найчастіше використовуються при перекладі термінів [Бурлак 2002, с.69]. О. В. Скуріхіна вважає, що при перекладі психологічних термінів основними прийомами є транскрипція та транслітерація, еквівалентний переклад, конкретизація, калькування, описовий переклад та модуляція. [Скуріхіна 2016, с.173-177]. Дослідниця Нікітіна вважає, що стратегію дослівного перекладу слід застосовувати у тих випадках, коли у тексті відсутня складна культурна чи народна специфіка. [Никитина, 2012]. Баскакова акцентує на тому, що слід звертати увагу на контекст, адже саме від нього залежить правильність вживання термінології та її трактування.

Проаналізувавши теоретичну базу перекладацьких трансформацій для перекладу термінології, ми можемо прийти висновку, що існує достатня кількість інструментів для перекладу текстів психологічного спрямування для створення адекватного перекладу.

Отже, на сьогоднішній день не існує єдиної думки щодо того, які трансформації є найприйнятнішими для перекладу психологічної термінології. В залежності від контексту, перекладач може користуватися різними прийомами для досягнення двох головних цілей: точної передачі значення терміну та смислу тексту.

3.4.1 Переклад власних назв. Ономастика завжди цікавила перекладачів, адже у кожному творі ми можемо зустріти власну назву, яка може становити проблему при перекладі. У нашій роботі ми зосередили

увагу на перекладі антропонімів ,адже переклад саме такої лексичного одиниці є проблемним питанням. Традиційно антропоніми перекладають шляхом транслітерації та транскрипції тому що вони є реаліями. Транслітерація- це передача графічної оболонки слова оригіналу на мову перекладу.Транскрипція це перекладацький прийом за допомогою якого передається звуковий склад слова.

В Творі Ірвіна Ялома ми виявили переклад власної назви Freud, як Фройд. Ми дослідили дану лексичну одиницю та прийшли висновку, що на даний момент немає єдиного варіанту перекладу цього антропоніму. Традиційно прізвище Freud перекладали, як Фрейд тобто шляхом транслітерації, проте україністи висунули припущення, що коректно буде перекладати даний антропонім шляхом транскрипції, а отже варіант Фройд буде прийнятним, адже на німецький мові це прізвище вимовляється, як Фройд.

Для детального вивчення цього питання, ми дослідили біографію Фрейда. Вважають, що Фрейд австрієць, а отже його прізвище повинно транскрибуватися з німецької мови, проте ми дізналися ,що за національністю він єврей, який був вимушений імігрувати до Великої Британії, аби врятуватися від нацистського гніту. Останні роки свого життя він присвятив вивченню єврейської ідентичності та стверджував, що він ніколи не відмовлявся від свого походження. З цього виникає питання, а чи варто транскрибувати прізвище людини з німецької мови, якщо Зігмунд Фрейд не вважав себе німцем. Це питання залишається відкритим для обговорення, проте у наукових колах дослідники використовують традиційний варіант- Фрейд. Ми вважаємо ,що варіант Фройд, запропонований перекладачем є прийнятним. Дане речення демонструє переклад антропоніму.

Indeed, in my work as a therapist, I take as my intellectual ancestors not so much the great psychiatrists and psychologists of the late nineteenth and early

twentieth centuries — Pinel, Freud, Jung, Pavlov, Rorschach, and Skinner—but classical Greek philosophers, particularly Epicurus.

І справді, у терапевтичній практиці я вважаю своїми інтелектуальними попередниками не таких психіатрів і психологів кінця XIX-початку XX століть-Пінеля, Фрейда, Павлова, Роршаха і Скіннера, як класичних грецьких філософів, особливо Епікура.

Перекладач використовує граматичну трансформацію речення, та надає прямий відповідник виразу *in my work as a therapist-* у терапевтичній практиці, проте змінює його.

Отже, переклад власних назв залишається відкритим питанням, яке потребує комплексного вивчення. Для того щоб підібрати найкращий відповідник потрібно враховувати різні фактори, зокрема його етимологію.

3.4.2 Використання прийомів калькування, смислового розвитку перекладацького коментар та граматичної трансформації речення у творі Ірвіна Ялома “*Staring at the sun: overcoming the terror of death*”. Ми проаналізували даний твір та виявили, що перекладач найчастіше використовувала прийом калькування. Також нами були виявлені речення, де було використано такі прийоми, як смисловий розвиток, перекладацький коментар та граматична трансформація речення.

Прийом калькування (буквальний переклад) часто застосовується для роботи з термінами. Ввн полягає у тому, що до слова із тексту оригіналу підбирається прямий відповідник із цільової мови. Калькування може бути застосоване у. тому випадку, якщо новий відповідник буде мати теж саме значення та буде підходити під стилістику твору. В тексті, який ми аналізували, нами було виявлено велику частину випадків, коли перекладач використовував прийом калькування. Наступні приклади демонструють використання даної трансформації.

*Instead, this is a deeply personal book stemming from **my confrontation with death.***

*Натомість, це глибоко особиста книжка, що постала з **моїх зіткнень зі смертю.***

У данному реченні перекладач використовує граматичну трансформацію речення та надає прямий переклад специфічно забарвленої одиниці **My confrontation with death-моїх зіткнень зі смертю.**

Дане речення також виражає страхи автора.

*I share the **fear of death** with every human being: it is our dark shadow from which we are never severed.*

Я поділяю властивий кожній людині страх перед смертю: це наша темна тінь, якої не позбутися.

У даному реченні, автор використовує граматичну трансформацію речення. Лексичну одиницю **fear of death** він перекладає, як **страх перед смертю**, додаючи прийменник –при.

У даному реченні, автор розповідає читачу на основі яких матеріалів він будує свій наратив.

These pages contain what I have learned about overcoming the **terror of death** from my own experience, my work with my patients, and the thoughts of those writers who have informed my work.

Ці сторінки містять те, що я дізнався про долаання **страху смерті** на власному досвіді, завдяки праці з пацієнтами й думкам письменників, які тут викладено.

У цьому реченні перекладач використовує граматичну трансформацію та надає специфічно забарвленій одиниці синонімічний **відповідник terror of death- страху смерті .**

Дане речення автор використовує для висловлення подяки своїм клієнтам, які розділили з ним свої найпотаємніші страхи та дозволили йому оприлюднити свої історії.

*They have honored me with their **deepest fears**, given me permission to use their stories, advised me about effective identity disguise, read some or all of the manuscript, offered advice, and taken pleasure in the thought of rippling their experience and wisdom to my readers.*

*Ці люди зробили мені честь, поділившись своїми **найглибшими страхами**, дозволили використовувати їхні історії, допомагали якнайкраще приховати їхні особисті дані, частково чи повністю прочитали рукопис, давали поради й черпали приємність із думки, про те що їхні досвід й мудрість стануть доступними моїм читачам.*

Перекладач використовує граматичну трансформацію речення, а саме перестановку частин речення. Специфічно забарвлену одиницю він перекладає синонімічним відповідником, проте змінює його граматично **deepest fears-найглибші страхи**.

В цьому реченні автор стверджує про те, що за допомогою самоусвідомлення, ми маємо змогу розвиватися та пізнавати це життя, проте з іншого боку саме самоусвідомлення постійно нагадує нам про неминучість смерті.

***Self-awareness** is a supreme gift, a treasure as precious as life.*

***Самоусвідомлення-найвищий дар**, що за цінністю не поступається самому життю.*

Перекладач робить граматичну трансформацію речення та надає прямий відповідник специфічно забарвленій одиниці **Self-awareness-самоусвідомлення**.

У цьому реченні автор продовжує пояснювати свою думку з приводу того, що самоусвідомлення постійно нагадує нам про смерть, викликаючи тривогу.

But it comes with a costly price: the **wound of mortality**.

Але самоусвідомлення має високу ціну-рану смертності.

Перекладач робить граматичну трансформацію речення, також він виконує граматичну заміну займенника *it* на слово самоусвідомлення, що підсилює ефект в даному реченні **wound of mortality-рана смертності**.

В даному реченні автор використовує прийом градації, розповідаючи про етапи нашого життя.

*Our **existence** is forever shadowed by the knowledge that we will grow, blossom, and, inevitably, diminish and die.*

*Наше **існування** завжди затьмарене знанням того, що ми зростатиме, розквітатимемо, а тоді неодмінно настане занепад і смерть.*

Перекладач використовує граматичну трансформацію речення та надає прямий відповідник специфічно забарвленій одиниці **existence-існування**.

На прикладі даного речення, Ірвін Ялом пояснює почуття його пацієнта та пояснює те, що багато людей відчувають те саме.

*As he **fears of death**, so do we all—each and every man, woman, and child.*

*Як він **боявся смерті**, так боїмося її ми всі-кожен чоловік, жінка, дитина.*

Перекладач використовує граматичну трансформацію речення та перекладає одиницю **he fears of death** у минулому часі **боявся смерті** змінюючи його граматичну будову.

За допомогою даного речення, автор пояснює, як високий рівень тривоги через переживання страху смерті погіршує якість життя людини.

Other individuals experience an explicit and conscious **stream of anxiety about death**; and for some of us the fear of death erupts into **terror** that negates all happiness and **fulfillment**.

У досвіді частини людей існує виразний і усвідомлений струмінь тривоги перед смертю, а для когось ця тривога перероджується в жах, що зводить нанівець будь-яке щастя й задоволення.

Перекладач використовує граматичну трансформацію речення та перекладає одиницю та надає синонімічні відповідники специфічно забарвлених одиниць **stream of anxiety about death-струмінь тривоги перед**

смертю, terror-жах(перекладач обирає саме слово жах із синонімічного ряду та цим підсилює його значення, **fulfillment-задоволення**).

У даному реченні автор розповідає про те, яких вчених він вважає своїми інтелектуальними попередниками та поважає їхню діяльність.

В даному реченні, автор виражає свою прихильність до мудрості античного мислителя Епікура.

*The more I learn about this extraordinary Athenian thinker, the more strongly I recognize Epicurus as the **protoexistential psychotherapist**, and I will make use of his ideas throughout this work*

*Що більше я довідуюсь про цього незвичайного грецького мислителя, то сильніше розпізнаю в ньому **протоекзистенціального психотерапевта**.*

В даному реченні перекладач надає прямий відповідник **protoexistential psychotherapist- протоекзистенціальний психотерапевт**.

В даному реченні автор пояснює філософію мислителя Епікура.

*But in historical reality, Epicurus did not advocate sensuous pleasure; he was far more concerned with the **attainment of tranquility (ataraxia)**.*

*Але в історичній дійсності Епікур не був речником чуттєвих насолод- куди більше він переймався **досягненням душевного спокою(атараксії)**.*

В даному реченні переклад надає прямий відповідник **attainment of tranquility (ataraxia)-досягнення душевного спокою(атараксія)**.

В даному реченні, автор вказує на те, що Епікур вважав, що коренем страждань є страх смерті.

*And the root cause of misery? Epicurus believed it to be our **omnipresent fear of death**.*

*А в чому ж корінь цих страждань? Як вважав Епікур, це наш **усюдисущий страх смерті**.*

Перекладач надає прямий відповідник **omnipresent fear of death- усюдисущий страх смерті**.

В даному реченні, автор продовжує пояснювати засади філософії Епікура.

*The frightening vision of **inevitable death**, he said, interferes with one's enjoyment of life and leaves no pleasure undisturbed*

*За його словами, жагаюче видіння **неуникної смерті** заважає втішатися життям і руйнує будь-яку приємність.*

В даному реченні перекладач надає прямий відповідник **inevitable death- неуникна смерть**, проте ми вважаємо, що перекладач невдало відібрав слово неуникна, адже в українській мові ми частіше зустрічаємо слово неминуча, яке є більш звичним та милозвучним для українського читача.

В даному реченні, автор пояснює, що тема смерті є табуованою, а отже коли дитина починає відчувати подібний страх, то батьки залишають це питання відкритим, адже не можуть знайти слів для пояснення.

*If they openly express their anxiety, their parents become noticeably uncomfortable and, of course, rush **to offer comfort**.*

*Якщо вони відверто виражають свою тривогу, батьки почуваються незручно і, очевидно, поспішають їх **розрадити**.*

Переклад надає словосполученню to offer comfort прямий український відповідник **розраджувати**, переклад не змінює значення, проте змінює форму слова.

В даному реченні автор продовжує пояснювати манеру поведінки батьків, коли діти приходять до них з тривогою щодо смерті.

*Sometimes adults attempt to find **soothing words**, or transfer the whole matter into the distant future, or soothe children's anxiety with death-denying tales of resurrection, eternal life, heaven, and reunion*

*Інколи дорослі намагаються знайти **заспокійливі слова**, перенести пояснення на далеке майбутнє, або ж угамувати дитячий неспокій розповідями, які заперечують смерть-про воскресіння, вічне життя, небеса й воз'єднання там з рідними.*

Перекладач надає прямий відповідник словосполученню **soothing words-заспокійливі слова, denying tales of resurrection, eternal life, heaven, and reunion-** розповідями, які заперечують смерть-про воскресіння, вічне життя, небеса й воз'єднання там з рідними. У цій частині, перекладач надає прямий переклад на українську мову, змінюючи граматичний устрій речення.

У даному реченні, автор пояснює коли людина майже не переймається про страх смерті.

*The fear of death ordinarily goes underground from about six to **puberty**.*

Страх перед смертю зазвичай не проявляється від шести років до пубертатного періоду.

Перекладач надає прямий відповідник словосполученню **fear of death - страх перед смертю**, терміну **puberty** надає також прямий переклад - пубертатний період.

У даному реченні, автор пояснює, що страх смерті зазвичай з'являється у пубертатному періоді.

*Then, during **adolescence**, **death anxiety** erupts in force: teenagers often become preoccupied with death; a few consider **suicide**.*

*Пізніше, одночасно з **дозріванням**, **страх смерті** різко нароостає. Підлітків часто поглинає питання смерті, дехто роздумує про самогубство.*

Перекладач надає прямий український відповідник слову **adolescence-дозрівання**, словосполучення **death anxiety** автор перекладає, як **страх смерті**, при цьому він використовує прийом смислового розвитку, частину речення а **few consider suicide**, він перекладає прямими відпоовідниками-дехто роздумує про самогубство.

В даному реченні, автор розповідає про те, як підлітки справляються з тривогою щодо страху смерті.

*Many adolescents today may respond to death anxiety by becoming masters and dispensers of death in their second life in violent video games. Others **defy***

death with gallows humor and death-taunting songs, or by watching horror films with friends.

Сьогодні багато підлітків можуть реагувати на страх перед смертю, стаючи володарями й роздавачами смерті у своєму другому житті-у жорстоких комп'ютерних іграх. Інші **протиставляють смерті** чорний гумор і пісеньки, що її висміюють, або ж перегляд разом з приятелями фільмів жахів.

На нашу думку перекладач надає невдалий переклад одиниці **defy death-протиставляти смерті**, адже це слово має значення «кидати виклик» та «ігнорувати», проте слово протиставляти є наслідком генералізації, яка занадто звужує значення слова.

У даному реченні, автор описує об'єкт психологічних сесій к пацієнтом, який страждав від постійного передчуття катастрофи.

*One of my male patients—who had **multiple phobias and a pervasive dread that something catastrophic** could happen at any moment—told me how he began skydiving at the age of sixteen and took dozens of dives.*

Один з моїх пацієнтів, що страждав від **численних фобій і постійного передчуття катастрофи**, яка могла настати будь-якої миті, розповідав, як він у шістнадцятилітньому віці зайнявся парашутним спортом і наразі вже виконав десятки стрибків.

В даній частині тексту **a pervasive dread that something catastrophic** маємо прямий переклад, проте ми автор опускає слово something ,проте це не погіршує якість перекладу.Одиниця **multiple phobias** перекладена прямим відповідником **численні фобії**.

В даному реченні, автор пояснює причину тривожних станів свого пацієнту.

*Now, looking back, he believes this was a way of dealing with his **persistent fear of his own mortality**.*

Тепер, оглядаючись назад, він вважав, що це було способом упоратися з **постійним страхом перед власною смертністю**.

В даному реченні автор надає прямий синонімічний відповідник для перекладу, не порушуючи стилістику тексту **persistent fear of his own mortality- постійний страх перед власною смертністю.**

В даному реченні, автор знову пояснює про те, як страх смерті негативно впливає на якість нашого життя.

It's not easy to live every moment wholly aware of death.

Нелегко жити, щомиті цілковито усвідомлюючи смерть.

Перекладач надає прямий переклад одиниці **aware of death- усвідомлюючи смерть.**

В даному реченні, автор пояснює те, що ми розвиваємося та змінюємо своє життя, адже ми відчуваємо свою скінченну природу.

*We project ourselves into the future through our children; we grow rich, famous, ever larger; we develop **compulsive protective rituals***

*Проектуємо себе в майбутнє через наших дітей; збагачуємося, стаємо знаменитими-що далі, то значнішими; розвиваєм **компульсивні захисні ритуали** або ж приймаємо непохитну віру в остаточного спасителя.*

В даному перекладі ми бачимо термін, який є запозиченням з англійської мови, проте одиниці пристосовані до норм української мови **compulsive protective rituals- компульсивні захисні ритуали.**

В даному реченні, автор пояснює важливість релігії у переживанні страху смерті.

***Death anxiety** is the mother of all religions, which, in one way or another, attempt to temper the anguish of our finitude.*

***Тривога перед смертю** є матір'ю всіх релігій, які в той чи інший спосіб намагаються згладити муку нашої скінченності.*

*Варто звернути увагу на переклад одиниці **death anxiety**, якщо у попередніх прикладах автор надавав переклад страх смерті, користуючись прийомом смислового розвитку, то у даному випадку він надає прямий синонімічний відповідник, а саме **тривога перед смертю.***

В даному реченні, автор пояснює символіку Бога у питаннях смерті.

*God, as formulated transculturally, not only softens the **pain of mortality** through some vision of everlasting life but also palliates fearful isolation by offering an eternal presence, and provides a clear blueprint for living a **meaningful life**.*

*Бог, як його розуміють у всіх релігіях, не лише пом'якшує **біль смертності** через якусь концепцію вічного життя, а й заспокоює наповнену страхом самотність, пропонуючи вічну присутність та ясний план **надання сенсу життя**.*

Автор надає прямий відповідник одиниці **pain of mortality- біль смертності**, та використовує прийом генералізації при перекладі **meaningful life-сене життя**.

В даному реченні, автор піднімає важливе питання, про те де люди можуть отримати психологічну допомогу, через страх смерті.

*Where today do people with **unmanageable death anxiety** turn?*

*До кого в наші дні можуть звернутися люди, що потерпають від **некерованого страху смерті**?*

Перекладач надає прямий відповідник лексичній одиниці **unmanageable death anxiety-некерований страх смерті**.

В даному реченні, автор пояснює, що його досвід роботи допомагає пацієнтам подолати страх смерті.

*I believe that the observations, reflections, and **interventions** I've developed in a lifetime of therapeutic work can offer significant help and insight to those who can-not **dispel death anxiety** on their own.*

*Сподіваюся, що ці спостереження, роздуми й **лікувальні прийоми**, які я втілюю чи розвинув упродовж терапевтичної практики, можуть запропонувати відчутну допомогу та розумінням, які не здатні самотійно **подолати страх смерті**.*

У даному прикладі, перекладач перекладає одиницю **dispel death anxiety**, як **подолати страх смерті**, ми вважаємо, що він користується прийомом експліфікації, адже слово dispel має переклад -знищити розвіяти, а в даному

випадку слово подолати підсилює стилістичний ефект. Слово **interventions** у психологічних колах перекладається, як інтервенції, проте так як цей твір створений для звичайного читача, перекладач надає пояснювальний переклад-лікувальні прийоми.

В даному реченні, автор говорить про те, що страх смерті може бути завуальованим та непомітним на перший погляд.

*Though **fear of dying** can totally immobilize some people, often the fear is covert and expressed in **symptoms** that appear to have nothing to do with one's **mortality***

*Хоча **страх перед смертю** може цілковито паралізувати деяких людей, нерідко він буває завуальованим і виражається в симптомах, які начебто не мають нічого спільного з чимось **смертністю**.*

Перекладач надає прямий переклад одиниці **fear of dying-страх перед смертю** та **mortality-смертність** та використовує прийом транслітерації для перекладу слова **symptoms-симптоми**.

На прикладі даного речення, автор пояснює, що страх смерті є найсильнішим, а отже його неможливо пригнітити.

*In my clinical work, I have come to understand that one may repress not just sexuality but one's whole creaturely self and especially its **finite nature**.*

*Під час клінічної практики я зрозумів, що можна пригнітити не лише сексуальні, а й усі аспекти свого «я», особливо ж його **скінченну природу**.*

Перекладач використовує прямий український відповідник **finite nature-скінченна природа**.

У даному реченні, автор стверджує те, що страх смерті може підсилювати ряд невротичних симптомів.

*Many people have **anxiety, depression, and other symptoms** that are fueled by the fear of death.*

*Багато хто відчуває **тривогу, депресії та інші симптоми**, підживлювані **страхом перед смертю**.*

Перекладач використовує прямий український відповідник для перекладу одиниць **fear of death-страх смерті, anxiety-тривога** та використовує запозичене слово **depression -депресія**.

Дане речення пояснює про що буде йти мова у третьому розділі книги.

*In Chapter Three, I will show that **confronting death** need not result in despair that strips away all purpose in life .*

*У третьому розділі я покажу ці **зіткнення зі смертю** не мусить вести до розпачу, який **позбавляє сенсу все життя**.*

Перекладач надає прямий відповідник одиниці **confronting death-зіткнення зі смертю** та використовує прийом генералізації **strips away all purpose in life- позбавляє сенсу все життя**,адже він перекладає слово purpose як сенс.

У даному реченні, автор пояснює цінність людських зв'язків, які можуть бути потужним інструментом для подолання страху смерті.

*It is the **synergy** of ideas staring at the sun and human connection that is our most powerful aid in staring down death, and I suggest many practical ways to apply this synergy in our everyday life.*

*Саме **синергія** ідей і міжлюдських зв'язків є наймогутнішою допомогою під час споглядання в очі смерті. Я пропоную багато практичних способів застосування цієї синергії в нашому щоденному житті.*

Перекладач використовує прийом транслітерації при перекладі даної одиниці, яка є запозиченим словом- **synergy-синергія**.

В даному реченні, автор повторює те, що йому постійно доводиться боротися із власних страхом смерті.

*I, too, **grapple with mortality** and, as a professional who has been working with death anxiety for my entire career and as a man for whom death looms closer and closer, I want to be candid and clear about my experience with death anxiety.*

Я теж змагаюсь з відчуттям смертності-і як професіонал, що вродовж усієї кар'єри працює зі страхом смерті, і як людина , до якої смерть підступає все ближче.

Grapple with mortality -при перекладі даної одиниці, автор використовує слово **змагатися**, ми вважаємо, що таким чином втрачається сема боротьби, яку має дане слово.

У даному реченні, автор пояснює, як його книга може допомогти читачам.

*So I offer this book optimistically. I believe that it will help you **stare death in the face** and, in so doing, not only **ameliorate terror** but **enrich your life**.*

*Отже, я пропоную цю книжку з оптимізмом. Сподіваюся, вона допоможе вам **дивитися смерті в обличчя**, а завдяки цьому не лише **пом'якшить страх**, а й **збагатить ваше життя**.*

У даній частині тексту, перекладач користується прийомом генералізації при перекладі одиниці **stare death in the face- дивитися смерті в обличчя**. Наступним одиницям перекладач надає український відповідник **-ameliorate terror-** пом'якшувати страх, **enrich your life-** збагатити ваше життя.

В даному реченні, автор пояснює специфіку його психологічного підходу.

*My approach to psychotherapy is not **mainstream***

*Мій терапевтичний підхід **не належить до головної течії**.*

В даному реченні перекладач надає пояснювальний переклад одиниці **mainstream-** не належить до головної течії.

В даному реченні, автор наголошує на тому, що його професійні доробки можуть здатися дивними для деяких психологів.

*Few **therapy training programs** emphasize (or even mention) an **existential approach** in their curriculum; consequently, many therapists may find my comments and my **clinical vignettes** odd.*

*Лише кілька **терапевтичних навчальних курсів** у своїх програмах беруть за основу **екзистенціальний підхід**(або бодай згадують про нього).Тому багато терапевтів можуть визнати мої коментарі та **клінічні замальовки** дивними.*

В даному реченні перекладач використовує прийом калькування **therapy training programs-** терапевтичні навчальні курси, **an existential approach** - екзистенціальний підхід. **Clinical vignettes-** клінічні замальовки-перекладач надає прямий відповідник української мови.

В даному реченні, автор пояснює ключову концепцію його діяльності.
*So **existence** is my key concept.*

Отже, існування «екзистенція»-це моя ключова ключова концепція.

Перекладач використовує калькування для іншомовного слова та прийом пояснювального перекладу- **existence- існування «екзистенція».**

В даному реченні, автор пояснює як називається підхід психотерапії ,в якому він працює.

*I could just as well use such terms as “**existence therapy**” or “**existence-focused therapy.**”*

*Я міг би з тим же успіхом уживати терміни «**терапія екзистенції**» і **терапія, сфокусована на екзистенції.***

Перекладач використовує прийом калькування для перекладу запозичених одиниць **existence therapy-** терапія екзистенції, **existence-focused therapy-** терапія, сфокусована на екзистенції.

В даному реченні, автор пояснює психологічні причини людських страждань згідно з аспектами психології.

*The **existential therapeutic position** states that what bedevils us issues not only from our biological genetic substrate (a **psychopharmacological model**), not only from our struggle with repressed instinctual strivings (a Freudian position), not only from our internalized significant adults who may be uncaring, unloving, or neurotic (an object relations position), not only from disordered forms of thinking (a cognitive-behavioral position) not only from shards of forgotten traumatic memories or from current life crises involving one’s career and relationship with significant others, but also—but also—from a confrontation with our existence.*

Екзистенціальна терапевтична позиція твердить, що причиною наших страждань є не лише те, що стосується нашої біолого-генетичної основи (психофармакологічна модель), не лише наше змагання з витісненими інстинктивними прагненнями (*фрейдистська позиція*), не лише те, що інтерналізовані нами значущі дорослі можуть бути недбайливими, нелюблячими або невротичними (*теорія об'єктних стосунків*), не лише безладні форми мислення (*когнітивно-поведінковий підхід*), не лише уламки забутих травматичних спогадів, або поточні життєві кризи, пов'язані з кар'єрою. Чи стосунками з важливими для нас людьми, а й конфронтація з власним існуванням.

Для перекладу наступних одиниць, автор використовує прийом калькування, тому що вони запозичені в українську мову: **existential therapeutic position-** Екзистенціальна терапевтична позиція, а **psychopharmacological model-** психофармакологічна модель, а **Freudian position-** фрейдистська позиція, **an object relations position-** теорія об'єктних стосунків, а **cognitive-behavioral position-** когнітивно-поведінковий підхід.

В даному реченні, автор пояснює основоположну позицію екзистенціальної терапії, у рамках якої він працює.

The bedrock position of existential therapy posits, then, that in addition to other sources of despair, we suffer also from our inevitable confrontation with the human condition—the “givens” of existence.

Отже, основоположною позицією екзистенціальної терапії є твердження, що крім інших причин розпачу, ми страждаємо також через наше неunikне зіткнення з людською природою—«даністю» екзистенції.

Перекладач використовує прийом калькування для перекладу запозиченої одиниці **existential therapy-** екзистенціальної терапії. У попередніх прикладах ми бачили, що автор вживав пояснювальний переклад слова *existence*, то у цьому випадку він користується прийомом калькування **givens of existence-** «даністю» екзистенції.

В даному реченні, автор пояснює основні питання, які обговорюються у рамках психотерапії.

*In my view, four ultimate concerns are particularly germane to the practice of therapy: **death, isolation, meaning in life, and freedom.***

*На мою думку, з практикою психотерапії найтісніше пов'язані чотири найвищі турботи: **смерть ізоляція сенс життя й свобода***

У даному реченні перекладач надає українські відповідники даним одиницям **death, isolation, meaning in life, and freedom- смерть ізоляція сенс життя й свобода.**

В даному реченні, автор пояснює основи його підручника.

*These four ultimate concerns constitute the spine of my 1980 textbook, *Existential Psychotherapy*, in which I discuss, in detail, the **phenomenology and the therapeutic implications** of each of these concerns.*

*Вони становлять основу написаного мною 1980 року підручника з екзистенціальної психотерапії, в якому я детально обговорюю **феноменології й терапевтичні наслідки** кожного з них.*

У даному випадку, автор використовує змішані прийоми перекладу, а саме калькування та надає український відповідник, хоча слово «імплікація» є частотним у психологічних колах: **phenomenology and the therapeutic implications- феноменології й терапевтичні наслідки.**

В даному реченні, автор пояснює основи екзистенціального світогляду, яким він користується для допомоги пацієнтам.

*The **existential worldview** on which I base my clinical work embraces rationality, eschews supernatural beliefs, and posits that life in general, and our human life in particular, has arisen from random events*

***Екзистенціальний світогляд**, який є основою моєї клінічної праці, включає, раціоналізм, відкидає надприродні вірування і ґрунтується на тому, що життя взагалі й наше людське життя, зокрема виникли внаслідок випадкових подій.*

У даному реченні перекладач використовує калькування для перекладу запозиченої одиниці **Existential worldview -Екзистенціальний світогляд.**

Дане речення є заголовком до певного розділу книги.

Distinguishing content and process

Розрізнення змісту й процесу

У даному реченні перекладач надає українські відповідники.

В даному реченні, автор стверджує про екзистенціальні змісти та те, що вони важливі на різних стадіях терапії.

*In other words, **existential content** may be salient for some (but not all) clients at some (but not all) stages of their **therapy**.*

*Іншими словами, **екзистенціальні змісти** можуть бути важливими для деяких(але не всіх) на деяких стадіях їхньої **терапії**.*

На прикладі даного речення, ми бачимо застосування прийому калькування, проте треба зазначити, що перекладач перекладає слово **content**, як **змісти**, ставлячи слово у множину, тим самим він застосовує прийом смислового розвитку: **existential content- екзистенціальні змісти, therapy- терапія.**

В даному реченні, автор стверджує про те, що екзистенціальна чутливість допомагає психологу працювати з пацієнтами.

*The therapist who has a sensibility to **existential issues** relates differently to a patient than one who does not—a difference that is evident in every **single session***

*Терапевт, чутливий до **екзистенціальних проблем**, інакше ставиться до пацієнта порівняно з тим, хто такої чутливості не має .Різниця помітна на **кожному сеансі**.*

На перекладі даних прикладів, ми можемо побачити, що автор використовує прийом калькування та надає прямі українські відповідники: **existential issues- екзистенціальні проблеми, single session-кожен сеанс.** Перекладач використовує слово **сеанс** для перекладу **session**, варто зазначити, що у психологічних колах помічено частотне вживання

відповідника «сесія», проте слово «сеанс» частіше вживають пересічні читачі.

В даному реченні, автор наголошує на важливості терапевтичних стосунків.

But generally ideas are not enough: it is the synergy of “ideas-plus-relationship” that creates real therapeutic power.

Але самих тільки ідей не досить: справді терапевтичну силу творить синергія: «ідея плюс психотерапевтичний стосунок»

Перекладач надає наступний переклад для даної одиниці: **ideas-plus-relationship- ідея плюс психотерапевтичний стосунок**. Термін «психотерапевтичний стосунок» є наявним в українській науковій сфері, проте ми вважаємо, що це приклад невдалого перекладу, адже слово relationship несе в собі сему спільності, тобто приналежності до двох людей. У російській мові дана одиниця перекладена як «психотерапевтическое отношение», на нашу думку термін «терапевтичне відношення» є доречнішим для вживання.

В даному реченні, автор продовжує прояснювати важливість терапевтичних відносин.

*The idea that the texture of the relationship is crucial to **therapeutic change** is nothing new. For a century, psychotherapy clinicians and teachers have realized that it is not primarily theory or ideas, but the relationship that heals*

*Думка, що характер стосунку є вирішальним для **терапевтичної зміни**, далеко не нова. Упродовж століть психотерапевти-як клініцисти, так і вчителі-усвідомлювали, що лікує не тільки теорія чи ідея й терапевтичний стосунок.*

В даному реченні ми бачимо вдалий переклад психологічного терміну **therapeutic change-терапевтична зміна**.

В даному реченні, автор пояснює яким повинен бути психотерапевт.

Over sixty years ago, Carl Rogers, a pioneer in psychotherapy research, demonstrated that improvement in therapy was associated with a triad of therapist behaviors: genuineness, accurate empathy, and unconditional positive regard.

Понад шістдесят років тому Карл Роджерс, піонер досліджень у царині психотерапії, продемонстрував, що поліпшення в процесі терапії пов'язане з триадою принципів поведінки психотерапевта: невідчужуваною щирістю, цілковитою емпатією та безумовною повагою.

psychotherapy research- дослідження у царині психотерапії

therapist behaviors- поведінка психотерапевта

В даному реченні, автор знову наголошує на важливості соціальних зв'язків для людини.

*The power of **connection** in overcoming death anxiety-* сила взаємозв'язку для подолання страху смерті.

На прикладі даного речення автор застосовує прийом конкретизації для перекладу одиниці **connection**, як **взаємовідношення**.

В даному реченні, автор повідомляє як він буде описувати терапевтичну ситуацію.

I'll begin by describing a therapy session that illustrates several aspects of the influence of an **existential sensibility** on the therapeutic relationship, including a greater focus on the here-and-now and greater **therapist self-disclosure**.

Я почну з опису терапевтичного сеансу, який ілюструє кілька аспектів впливу екзистенціальної чутливості на терапевтичний стосунок, зосереджуючись при цьому на методиці тут і тепер, і більшому самовідкриттю терапевта.

Ми вважаємо, що дане речення демонструє влучний переклад психолгічного терміну: **existential sensibility-екзистенціальна чутливість**, проте переклад

therapist self-disclosure, як **самовідкриття** терапевта є не доцільним, адже мова йде про розкриття особистісних якостей психотерапевта, слово відкриття тут є стилістично невлучним.

В даному реченні, автор показує як страх смерті пацієнтки змінився на іншу проблему.

*In the few months prior to this session, his **preoccupation with death** had been replaced by a new issue: a sexual infatuation with one of his patients, Ruth*

*Упродовж кількох місяців перед цим сеансом його **поглинутість смертю** змінилася новою проблемою-сексуальним захопленням однією з його пацієнток Руз.*

На нашу думку одиницю **preoccupation with death**, яку перекладач подає нам як **поглинутість смертю**, доцільніше перекласти як одержимість, адже це буде більш влучним варіантом для стилістики тексту.

Дану репліку, автор вживає як відповідь пацієнту щодо його переживань смерті.

*“These thoughts of death,” I said, “let’s keep analyzing them; let’s **dissect** them.*

*-Ці думки про смерть,-промовив я,-проаналізуємо їх, піддаймо **препарації**.*

dissect-препарувати

В даному контексті слово **dissect** позначає розкласти на частини, проаналізувати, перекладач надає йому переклад **препарувати**, що є недоцільним та незрозумілим у даному реченні.

Автор вживає дану репліку для співчуття пацієнту, який переживав сильний страх смерті.

*“Mark, I believe you were **overexposed to death**—too much, too soon.*

*-Марку, я вірю, що ви були **надмірно виставлені на дію смерті**-надто рано, надто сильно.*

Перекладач представляє одиницю **overexposed to death**, як **надмірно виставлені на дію смерті**. Такий мовний зворот схожий на невдалу кальку, що ускладнює розуміння тексту та порушує милозвучність української мови. Ми пропонуємо варіант перекладу даної одиниці як **ви занадто багато переймалися темою смерті**.

В даному реченні автор пояснює те, чому люди прагнуть близькості.

*My comment, “The lonely ‘I’ dissolves into the ‘we’”—clarified the way his **obsession** had assuaged that pain*

*Мій коментар: Самотнє я розчиняється в ми,-пояснює, як його **одержимість** пом'якшує цей біль.*

В даному реченні ми бачимо, що перекладач надає прямий український відповідник: **obsession-одержимість**.

Дане речення є заголовком частини книги.

Timing and the Awakening Experience: Patrick

Слушний час і досвід пробудження: Патрік

Слово **timing** може бути перекладено, як своєчасність або синхронізація, на прикладі даного речення, ми бачимо, що перекладач використовує прийом смислового розвитку надаючи переклад **слушний час**. На нашу думку цей переклад є вдалим для стилістики цього твору.

В даному реченні, автор наголошує на важливості терапевтичного союзу.

*First, a fundamental axiom: ideas will be effective only when the **therapeutic alliance** is solid.*

*Насамперед основоположна аксіома: ідеї ефективні лише тоді, коли **терапевтичний союз** міцний.*

В даному випадку перекладач користувався прийомом калькування та прямого відповідника слова, адже він переклав **therapeutic**, як **терапевтичний**, а **alliance** ,як союз, хоча міг транслітерувати це слово і такий вид перекладу також був би вдалим.

На прикладі даного речення, автор піднімає питання про потребу у психотерапевті, при наявності близьких друзів.

*I've often heard the question asked: does a person **need a therapist** if he or she has close friends*

*Я часто чув запитання: чи певна особа **потребує психотерапевта**, якщо в неї є близькі друзі?*

В даному реченні автор використовує прийом калькування для перекладу одиниці **therapist-психотерапевт**, проте ми вважаємо переклад словосполучення **need a therapist**, як **потребує психотерапевта** невдалим, тому що цей зворот є незвичним для української мови. Ми пропонуємо наступні варіанти перекладу: **має потребу в психотерапевті, потребує допомоги психотерапевта.**

У даному реченні, автор пояснює значення поняття «тут і зараз»

***Here-and-now interactions** (that is, comments about the other's immediate behavior) seldom occur in social life.*

***Інтерації туну «тут і тепер»**(тобто коментарі про поведінку іншої особи в цю мить) рідко присутні в людському спілкуванні.*

В даному реченні перекладач використовує прийом калькування при перекладі одиниці **Here-and-now interactions- Інтерації туну «тут і тепер»**, ми вважаємо такий вид перекладу доцільним, адже далі за контекстом ми можемо прочитати пояснення слова «інтерації»

На прикладі даного речення, автор пояснює функціонування принципу «тут і зараз» під час терапевтичної години.

***In the therapy hour**, the here-and-now is a focus on what is happening between the therapist and the patient in the immediate present. It is not a focus on the patient's historical past (the there-and-then) nor on the patient's current outside life (the there-and-now).*

*Під час **терапевтичної години «тут і тепер»** означає зосередження на тому, що відчувається між терапевтом і пацієнтом цієї миті. Це концентрація не на історичному минулому пацієнта(там і тоді)й не на його поточному житті ззовні(там і тепер)*

В даному реченні перекладач використовує трансформацію калькування для перекладу даної одиниці: **therapy hour-терапевтична година.**

Дане речення є заголовком частини твору.

*Moving from Outside to Inside **Material***

*Перехід від зовнішнього **матеріалу** до внутрішнього*

В даному реченні ми бачимо переклад способом калькування, а також перекладач використовує перестановку слова **material** –**матеріал** у реченні.

В даному реченні, автор пояснює значення сновидіння його пацієнтки.

*The dream portrayed her concerns about shameful, dirty, concealed parts that would **ultimately leakout in therapy**.*

Сон представляв її неспокій через ганебні, брудні, приховані епізоди, що зрештою впливають назовні під час терапії.

В даному реченні перекладач використовує прийом калькування та надає прями українські відповідники: **ultimately leakout in therapy- зрештою впливають назовні під час терапії**

У даному реченні, автор демонструє висновок, до якого вони дійшли з його пацієнткою у процесі аналізу сновидінь.

*After Ellen was able to tell me about this dream, we entered a new, constructive **phase of therapy** in which she explored her feelings of distrust and fear of men and her fear of closeness with me.*

*Після того, як Елен зуміла розповісти мені про свій сон, ми з нею ввійшли в нову, конструктивну **фазу терапії**, під час якої вона досліджувала своє почуття недовіри до людей і страху перед ними, а ще її страх перед близькістю зі мною.*

В даному реченні перекладач використовує прийом калькування для перекладу психологічного терміну :**phase of therapy- фаза терапії**.

В даному реченні, автор пояснює відмінність сучасних підходів психотерапії від його підходу.

***Psychotherapy training** today is so often directed toward **brief and structured therapy** that many young therapists may consider my focus on the here-and-now relationship as irrelevant or too precious, or even bizarre. “Why so **self-referential?**”*

*Теперішнє навчання психотерапевтів так сильно спрямоване на коротку та структуровану терапію, що багато молодих терапевтів можуть вважати моє зосередження на стосунку тут і тепер неістотним надо клопітким, або просто дивацьким. Навіщо таке **самозвертання?**- часто запитують вони.*

В даному реченні перекладає використовує прийом калькування для перекладу цих одиниць: **psychotherapy training-навчання психотерапевтів, brief and structured therapy-коротка та структурована терапія, self-referential-самозвертання.**

В даному реченні, автор стверджує про те, що реакція терапевта на пацієнта є важливим терапевтичним інструментом.

*Your most valuable tool as a therapist is your own **reaction to your patient.***

*Ваше найцінніше знаряддя як терапевта-це власна **реакція на пацієнта***

В даному реченні перекладач використовує прийом калькування **reaction to your patient-реакція на пацієнта**

В даному реченні, автор наголошує на важливості емоційних реакцій.

*If you feel **intimidated, angry, seduced, bewildered, bewitched, or any of other feelings, you should take these reactions very seriously.***

*Якщо ви відчуваєтесь **заляканим, роздратованим, спокушуваним, спантеличеним, зачарованим** чи переживаєте будь-яке інше з безлічі можливих почуттів, мусите дуже серйозно поставитись до цих реакцій.*

В даному реченні перекладач надає прямі українські відповідники: **intimidated-заляканий angry-роздратований seduced-спокушуваний bewildered-спантеличений, bewitched-зачарований, take these reactions very seriously, серйозно поставитись до цих реакцій**

В даному реченні, автор наголошує на виявленні джерела будь-яких почуттів.

*But first, as I suggest to student therapists, you have to **determine the source of those feelings.***

Але насамперед, як я раджу студентам-психотерапевтам, ви повинні визначити джерело цих почуттів.

Перекладач надає прямий відповідник виразу **to determine the source of those feelings.** - **визначити джерело цих почуттів.**

В даному реченні, автор знову наголошує на тому, що проблема смерті постійно турбує нас.

Mortality has haunted us from the beginning of history.

Усвідомлення смерті переслідує нас від початку історії.

Перекладач використовує граматичну трансформацію речення та надає переклад слову **mortality** відповідник **усвідомлення смерті**, тобто використовує описовий переклад, який надає слову конкретності

В даному реченні, автор стверджує про те, що він використовує мудрість давньогрецьких філософів, для аналізу переживань, пов'язаних зі страхом смерті.

*As a psychotherapist treating many individuals **struggling with death anxiety**, I have found that ancient wisdom, particularly that of the ancient Greek philosophers, is thoroughly relevant today.*

Як психотерапевт, що допомагав багатьом людям змагатися зі страхом смерті.

Перекладач використовує граматичну трансформацію речення, та перекладає специфічно забарвлену одиницю **struggling with death anxiety-** змагатися зі страхом смерті, надаючи йому смисловий розвиток.

В даному реченні, автор ділиться своїми роздумами та досвідом роботи з питаннями страху смерті.

*My personal experience and clinical work have taught me that **anxiety about dying** waxes and wanes throughout the **life cycle**.*

*Особистий досвід і клінічна праця навчили мене, що **страх смерті**, то наростає, то спадає впродовж впродовж усього **життєвого циклу**.*

У даному реченні перекладач користується прийомом смислового розвитку, перекладаючи одиницю *anxiety about dying*, як *страх смерті*.
Одиниці *life cycle* він надає прямий український відповідник **ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ**.

Отже, в результаті нашого дослідження, ми дійшли висновку, що перекладач має змогу підібрати доцільну стратегію перекладу тексту після ретельного аналізу його лексичного складу та дослідження ідіостилю автора. Переклад даного твору відповідає поданим умовам, проте має багато лексичних одиниць, які є предметом обговорення в перекладацьких колах.

ВИСНОВКИ

Отже ми проаналізували лексичні одиниці, які можуть зустрічатися у психологічному контексті на матеріалі твору І. Ялома "Staring at the sun: overcoming the terror of death". У теоретичній частині роботи ми проаналізували та виділили основні проблеми з якими стикається перекладач, а саме втрата авторського ідіостилю, переклад одиниць образності та робота з історичними текстами.

Для вирішення цих проблем необхідно володіти широким спектром фонових знань, завдяки яким, перекладач буде мати змогу підібрати відповідник з максимально високим рівнем еквівалентності та сумісності з поданим контекстом. Ми розглянули лінгвостилістичну проблему даного твору, адже він позиціонується як художній, проте має багато специфічних одиниць, які часто вживаються у психологічному контексті. У результаті аналізу лексичного наповнення твору, ми дійшли висновку, що це є художній твір з елементами лексики та термінології у психологічному контексті.

Ми виділили три основних перекладацьких прийоми, які використовуються в даному тексті, а саме: **калькування** *I've often heard the question asked: does a person **need a therapist** if he or she has close friends.*-Я часто чув запитання: чи певна особа **потребує психотерапевта**, якщо в неї є близькі друзі?, **смісловий розвиток** та **граматична трансформація речення** - *As a psychotherapist treating many individuals **struggling with death anxiety**, I have found that ancient wisdom, particularly that of the ancient Greek philosophers, is thoroughly relevant today. Як психотерапевт, що допомагав багатьом людям **змагатися зі страхом смерті**.*

Ми розглянули складнощі перекладу структурних частин речення та запропонували свій власний варіант. Ми виявили невдалий переклад психологічних термінів- який не відображає їхню сутність у повній мірі- *But generally ideas are not enough: it is the synergy of "**ideas- plus-relationship**" that creates real therapeutic power. Але самих тільки ідей не досить: справді*

терапевтичну силу творить синергія: *«ідея плюс психотерапевтичний стосунок»*, та виявили один випадок перекладу власної назви, який становить проблему для перекладача, адже немає офіційно затвердженого варіанту перекладу даної одиниці. *Indeed, in my work as a therapist, I take as my intellectual ancestors not so much the great psychiatrists and psychologists of the late nineteenth and early twentieth centuries—Pinel, Freud, Jung, Pavlov, Rorschach, and Skinner—but classical Greek philosophers, particularly Epicurus. I справді, у терапевтичній практиці я вважаю своїми інтелектуальними попередниками не таких психіатрів і психологів кінця XIX-початку XX століть-Пінеля, Фрейда, Павлова, Роршаха і Скіннера, як класичних грецьких філософів, особливо Епікура.*

Ми прослідкували, що перекладач даного твору розраховує на «ідеального читача», адже на початку твору він надає пояснювальний переклад терміну, а у подальшому перекладі цього терміну використовує прийом калькування- *So existence is my key concept. Отже, існування «екзистенція»-це моя ключова ключова концепція.*

Отже, в результаті наших наукових розвідок, ми дійшли висновку, що перекладач має змогу підібрати доцільну стратегію перекладу тексту після ретельного аналізу його лексичного складу, а також після дослідження ідіостилю автора. Переклад даного твору відповідає поданим умовам, проте має багато лексичних одиниць, які є предметом обговорення в перекладацьких колах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Т. В. Сочинение : теория и практика. Материалы для самоподготовки. Спецкурс в старших классах. Санкт-Петербург : Паритет, 2003. 256 с.
2. Антонова Ю. Н. Некоторые сложности медицинского перевода. *Современная наука : актуальные проблемы и пути их решения*. Липецк, 2015. № 2. С. 102–104.
3. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования). Ленинград : Просвещение, 1981. 345 с.
4. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : КД Либроком, 2016. 576 с.
5. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Москва : Междунар. отношения, 1985. 240 с.
6. Бахтин М. М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике. Вопросы литературы и эстетики. Москва : Худож. лит., 1975. 407 с.
7. Бурлак А. Л. Введение в практику письменного перевода с русского языка на английский. Этап 1 : уровень слова. Москва : МГУ им. М. В. Ломоносова, 2002. 253 с.
8. Виноградов В. С. Введение в переводоведение : общие и лексические вопросы. Москва : ИОСО РАО, 2001. 223 с.
9. Винокур Г. О. Форма слова и части речи в русском языке. Избранные работы по русскому языку. Москва : Учпедгиз, 1959. 421 с.
10. Влахов С. Непереводимое в переводе. Москва : Высш. шк., 1986. 416 с.
11. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Москва : Наука, 1981. 139 с.
12. Голованова Е. И. Профессиональный дискурс, субдискурс, жанр профессиональной коммуникации. *Вестник ЧГУ*. 2013. № 1. С. 32–35.

13. Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю. Лингвистические основы учения о терминах. Москва : Высшая школа, 1987. 136 с.
14. Грабовський П. А. Про літературу. Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1954. 143 с.
15. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. Москва : Прогресс, 1985. 452 с.
16. Домашнев А. И. Интерпретация художественного текста. Москва : Просвещение, 1989. 235 с.
17. Д'якова А. С. Типологія мовних інтерференцій та їх роль у формуванні національних терміносистем. Київ : Університет ім. Т. Шевченко, 1998. 30 с.
18. ДСТУ 3966:2000. Державний стандарт України. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. Київ, 2009. 16 с.
19. Деркач В. В. Філологічна термінологія. Київ : Наукова думка, 1999. 86 с.
20. Євтушенко Л. П. Вступ до перекладознавства : Опор. конспект лекцій для студ., Черкас. інж.-технол. ін-т. Черкаси, 2000. 24 с.
21. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою). Львів : Вид-во при Львівському ун-ті, 1989. 216 с.
22. Казакова Т. А. Практические основы перевода. Санкт-Петербург : Издательство РГПУ им. А. И. Герцена, 2005. 144 с.
23. Кальниченко О. А., Подміногін В. О. Переклад vs адаптація. *Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна*. Харків, 2004. № 636. 205 с.
24. Кальниченко О. А., Подміногін В. О. Трактат Фрідріха Шлейермахера «Про два способи перекладу» (“Über die verschiedenen methoden des ubersetzens”) та його значення для сучасного перекладознавства. Харків: Око, 2002. Т. 8. 638 с.
25. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2009. 543 с.

26. Комиссаров В. К. Современное переводоведение : учебное пособие. Москва : «ЭТС», 2002. 424 с.
27. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учеб. Для фак. ин. яз. Москва : Высшая школа, 1990. 253 с.
28. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу. Київ : Вид-во Київ, ун-ту, 1971. 129 с.
29. Кузьмина, Г. В. Практический курс перевода по английскому языку : Учебное пособие. Казань: Унив. книга, «КДУ», 2012. 176 с.
30. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка. Москва : Высшая школа, 1996. 344 с.
31. Кухаренко В. А. Практикум з стилістики англійської мови (англійською мовою). Вінниця : Нова книга, 2003. 159 с.
32. Лактионова А. Н. Лексические особенности перевода медицинских текстов с немецкого языка на русский. *Культура народов Причерноморья*. 2014. № 271. С. 192–194.
33. Ларин Б. А. История русского языка и общее языкознание. Москва : Просвещение, 1977. 149 с.
34. Ларин Б. А. Очерки по фразеологии. *Ученые записки Ленинградского государственного университета*. Ленинград, 1956. № 198. С. 125–149.
35. Лемайкина Л. М. Некоторые сложности перевода английских текстов по психологии. *Язык. Культура. Общество*. Саранск, 2012. № 4. С. 12–15.
36. Лозовик Е. В. Миф и сказка в творчестве Нила Геймана. *Дискуссия*. Москва, 2013. №4. С. 124–132.
37. Матвеева, Т. В. Полный словарь лингвистических терминов. Москва : Феникс, 2010. 897 с.
38. Миньяр-Белоручев Р. К. Как стать переводчиком? Москва : «Готика», 1999. 176 с.

39. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода. Москва : Московский лицей, 1996. 298 с.
40. Налимов В. В. Вероятностная модель языка. О соотношении естественных и искусственных языков. Москва : Книга по Требованию, 2013. 304 с.
41. Пиввуева, Ю.В. Пособие по теории перевода (на английском материале). Москва : Филоматис, 2004. 304 с.
42. Попова Е. Е. Безэквивалентные термины и их передача при переводе специальных текстов. *Вестник ПНИПУ. Проблемы языкознания и педагогики*. 2016. № 2. С. 36–45.
43. Попович А. Проблемы художественного перевода. Москва : Высшая школа, 1980. 199 с.
44. Потеня, А. А. Мысль и язык. Москва : Лабиринт, 1999. 300 с.
45. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
46. Реформатский А. А. Термин как член лексической системы языка. Проблемы структурной лингвистики. Москва : Наука, 1968. 416 с.
47. Реформатский А. А. Что такое термин и терминология. Москва : Наука, 1961. 134 с.
48. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка : учебник для ин-тов и фак. иностр. Москва : ООО «Издательство Астрель», 2000. 221с.
49. Скурихина А. В. Английская психологическая терминология и способы ее перевода. *Достижения вузовской науки*. 2016. № 23. С. 15–28.
50. Солодуб Ю. П. Теория и практика художественного перевода : учеб. пособие для студ. лингв, фак. высш. учеб. Заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2005. 304 с.
51. Стойкович Г. В. Модальность в англоязычном психологическом дискурсе и ее соответствие в переводе на русский язык. *Известия ВГПУ*. 2017. № 3. С. 126–131.

52. Тамарченко Н. Д. Теоретическая поэтика : понятия и определения. Хрестоматия для студентов филологических факультетов. Москва : РГГУ, 1999. 286 с.
53. Ткач Л. «Не біймось заглядати в словники... й у тексти, незаслужено забуті». *Дивослово*. 2010. № 1. С. 37–40.
54. Ткач Л. Агатагел Кримський і Микола Лукаш : спільні риси художнього лексикону. *Дивослово*. 2006. № 12. С. 33–39.
55. Ткаченко В. Велет українського красного письменства як незламний оборонець рідної мови. *Зарубіжна література. Шкільний світ*. 2010. № 17. С. 1, 3–13.
56. Тюленев С. В. Теория перевода. Москва : Гардарики, 2004. 336 с.
57. Уварова И. В. Медицинский английский текст как объект исследования и перевода. *Культурная жизнь Юга России*. Краснодар, 2015. № 2. С. 68–70.
58. Федоров А. В. Основы общей теории перевода. Санкт-Петербург : Изд. дом “Филология три”, 2002. 416 с.
59. Фонякова О. И. Имя собственное в художественном тексте : уч. пос. ЛГУ. Ленинград, 1990. 34 с.
60. Чередниченко А. И., Бех П. А. Лингвистические проблемы воссоздания образа в поэтическом переводе : Тексты лекций. Киев, 1980. 85 с.
61. Чуковский К. М. Высокое искусство. О принципах художественного перевода. Москва, 1983. 50 с.
62. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты. Москва : Либроком, 2012. 216 с.
63. Шелестюк Е. В. Стилистические и жанровые особенности текстов популярной психологии. *Вестник ЧелГУ*. 2008. С. 168–175.
64. Яхонтова Т. В. Основи англомовного наукового письма : навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Я. Франка, 2002. 220 с.

65. Adelstein A. The specificity of units with specialized meaning : polysemy as explanatory factor. URL: http://www.scielo.br/scielo.php?pid=S0102-44502002000300003&script=sci_abstract (дата звернення: 08.09.2020).
66. Ahmad E. V. Non-Equivalence at Idiomatic and Expressional Level and the Strategies to Deal with. *English Translation into Persian. International Journal of Comparative Literature & Translation Studies*. 2017. Vol. 5. P. 31–37.
67. Bassnett S. *Translation Studies*. London : Routledge, 1991. 168 p.
68. Bermann S., Porter C., *Acompanion To Translation Studies* John Wiley & Sons. 2014. 656 p.
69. Cabré M. T. *Terminology : Theory, Methods, and Applications*. Amsterdam : J. Benjamins Pub. Co., 1999. 260 p.
70. Cronin M. Translation Studies and the Common Cause. *Moder languages open*. Liverpool, 2018. Vol. 1. P. 23–32.
71. Eugene A. N. Theories of Translation. *TTR*. 1991. Vol. 4. P. 19–32.
72. Felber H. *Terminology Manual*. Paris : UNESCO, Infoterm, 2002. 457 p.
73. Gaiman N. *American Gods*. New York : Harper Torch, 2002. 626 p.
74. Heine C, Dam-Jensen H., Schrijver.I. The Nature of Text Production Similarities and Differences between Writing and Translation. *Across Languages and Cultures*. 2019. Vol. 20. P. 155-172.
75. Hill M. Neil Gaiman's *American Gods* : An Outsider's Critique of American Culture. New York: University of New Orleans, 2015. 32 p.
76. Ilynska L., Platonova M. *Meaning in Translation : Illusion of Precision* edited. UK : Cambridge scholars publishing, 2016. 461 p.
77. John Milton. *Translation research : Translation studies and adaptation studies*. Intercultural Studies group project 2. Tarragona, 2009. 55 p.
78. Kageura K. *Towards the theoretical study of terms – a sketch from the linguistic viewpoint*. Amsterdam : John Benjamins Publishing company, 1995. 260 p.

79. Kelletat A.F. Die Rückschritte der Übersetzungstheorie. Vaasa, 1986. 360 p.
80. Lawrence V. The Translator's Invisibility : A History of Translation Routledge. New York, 2004. 309 p.
81. Leech G. N. Principles of pragmatics. New York : Longman Inc., 1983. 190 p.
82. Leigland S. The functional analysis of psychological terms : In defense of a research project. 1996. 315 p.
83. Lewis et al. Yale, Her Campus, Class-rooms, and Athletics, 1899. – P. 445.
84. Marchard The categories and types of present-day English word. Alabama : Alabama Linguistic and psychological series, 2002. 379 p.
85. Marchard. The categories and types of present-day English word – formulation. Alabama Linguistic and psychological series, 2002. - № 13. – XX. 379 p.
86. Mark Shuttleworth & Moira Cowie. Dictionary of Translation Studies. London: Routledge 2014. 306 p
87. Munday J. The Routledge Companion to Translation Studies. New York : Taylor and Francis group, 2009. 284
88. Newmark P. Approaches to translation (Language Teaching Methodology Series). Oxford : Pergamon Press, 1981. 200 p.
89. Poe E. A. The Philosophy of Composition. *The Heath Anthology of American Literature*. Lexington, Massachusetts, Toronto, 1990. P. 1417–1425.
90. Xu D. Plurality and classifiers across languages. Berlin : De Gruyter, 2012. 288 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

91. Dictionary and Thesaurus. URL: <http://www.dictionary.com/> (дата звернення: 30.09.2020).
92. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/despot> (дата звернення: 08.10.2020).
93. Online Etymology Dictionary URL: <https://www.etymonline.com/> (дата звернення: 08.09.2020).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

94. Yalom I. D. Staring at the Sun : Overcoming the Terror of Death. San Francisco : Josey-Bass, 2009. 321 p.
95. Ялом І. Д. Вдивляючись у сонце : Долаючи страх смерті / пер. з англ. Н. Михайловська. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. 299 с.

SUMMARY

The presented thesis is the analysis of translation of language units in the field of psychology and psychotherapy.

The object of the work can be defined as the vocabulary of psychology field and those language units that reflect the psychological context.

The main aim of the paper is to identify translation difficulties and find the best options for their translation, the objectives of our research are as follows:

- analyze the differences between fictional and scientific styles of language;
- analyze the general principles of translation in the field of psychology and psychotherapy;
- identify specifically colored units in the work;
- analyze ways to translate specifically colored units.

In this paper, we have analyzed the lexical content of Irwin Yalom's work "Staring at the sun: overcoming the terror of death." As a result of the analysis of the lexical content of the work, we came to the conclusion that it is a work of art with elements of vocabulary and terminology in a psychological context.

We have identified four main translation techniques used in this text, namely: providing a direct Ukrainian equivalent, tracing, semantic development and grammatical transformation of the sentence.

We considered the difficulties of translating the structural parts of a sentence and offered our own version.

We came to the conclusion that the translator has the opportunity to choose an appropriate strategy for translating the text after a careful analysis of its careful composition, and after studying the author's idiosyncrasy. The translation of this work meets the given conditions, but has many lexical items that are the subject of discussion in translation circles.

Key-words: *terminology, psychology, scientific style, artistic, artistic style, work, literary translation*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти**

Я, Панченко Юлія Олександрівна, студентка 2 курсу магістратури, форми навчання денної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма переклад (англійський), адреса електронної пошти lalala98th@gmail.com, підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Переклад мовних одиниць галузей психології та психотерапії з англійської мови українською (на матеріалі твору Ірвіна Ялома “Staring At The Sun: Overcoming The Terror Of Death”» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____